

Kraków 1.08.2022 r.

UNIWERSYTET
JAGIELLOŃSKI
COLLEGIUM
MEDICUM

Dr hab. n. med. Małgorzata Wójcik, prof. UJ

Klinika Endokrynologii Dzieci i Młodzieży,

Katedra Pediatrii, Instytut Pediatrii

Uniwersytet Jagielloński Collegium Medicum

RECENZJA ROZPRAWY DOKTORSKIEJ

Pani mgr Marty Brzuszek

**pt. „ Trend sekularny występowania cukrzycy typu 1 w Województwie
Podkarpackim w latach 2009- 2019”**

sporządzona na wniosek Rady Naukowej Kolegium Nauk Medycznych

Uniwersytetu Rzeszowskiego z dnia. 23.06.2022 r.

Wydział Lekarski

Instytut Pediatrii

Katedra Pediatrii

Klinika Endokrynologii

Dzieci i Młodzieży

Kierownik:

Prof. dr hab. med.

Jerzy B. Starzyk

Przedstawiona mi do recenzji Rozprawa Doktorska autorstwa Pani
mgr Marty Brzuszek stanowi podsumowanie badań, których przedmiotem

30-663 Kraków

ul. Wielicka 265

tel. 12 333 90 40

12 333 90 39

endodim@cm-uj.krakow.pl

www.endodim.cm-uj.krakow.pl

była analiza zachorowalności na cukrzycę typu 1 wśród dzieci i młodzieży z terenu Województwa Podkarpackiego w latach 2009-2019.

Cukrzyca stanowi obecnie jedną z najczęstszych chorób przewlekłych, występującą na całym świecie, we wszystkich grupach wiekowych i niezależnie od płci. Szacuje się, że obecnie na różne typy cukrzycy na świecie choruje niemal 500 milionów ludzi, a każdego roku na cukrzycę typu 1 zapada niemal 100 tysięcy dzieci w wieku poniżej 15 lat. Jest ona zatem jedną z najczęstszych chorób przewlekłych w populacji pediatrycznej. W ostatnich latach obserwuje się większą częstość występowania cukrzycy typu 1, na całym świecie. Niepokojące dane dotyczą szczególnie tych krajów, w których liczba nowych przypadków systematycznie zwiększa się z roku na rok. Do takich należy również Polska. Z przykrością należy stwierdzić, że pomimo jednoznacznego stanowiska ekspertów i starań organizacji pozarządowych, w tym towarzystw naukowych i organizacji zrzeszających pacjentów, w naszym kraju dotychczas nie powstał rejestr nowych przypadków cukrzycy typu 1. Dane epidemiologiczne, którymi dysponujemy pochodzą wyłącznie z badań naukowych prowadzonych w pojedynczych ośrodkach bądź w porozumieniu pomiędzy kilkoma ośrodkami klinicznymi. Dotychczasowe analizy wskazują na różnice w liczbie nowych zachorowań związane z wiekiem dzieci, z regionem zamieszkania, czy porą roku w której doszło do wystąpienia pierwszych objawów choroby. Warto jednak podkreślić, że wyniki przedstawiane przez różnych autorów w poszczególnych pracach nie są jednoznaczne. Dane epidemiologiczne zbierane przez wiele lat i publikowane w postaci prac naukowych często dotyczą stanu minionego i trudno je odnosić do aktualnej sytuacji. Z tych wszystkich wyżej wymienionych powodów wszelkie inicjatywy naukowo-badawcze zmierzające do uaktualnienia danych dotyczących zachorowalności na cukrzycę typu 1, stanu pacjentów w chwili zachorowania i dodatkowych danych klinicznych mają nieocenioną wartość nie tylko poznawczą, ale także użytkową. Mogą stanowić bardzo dobry przykład

translacji wyników badań naukowych na praktykę kliniczną. Ponadto, jak zaznaczyła we wstępie do Rozprawy Doktorantka: *„Śledzenie dynamiki zmian wskaźników zapadalności chorób przewlekłych pozwala na wykorzystanie uzyskanych danych do ograniczania występowania określonego problemu zdrowotnego w danej populacji. Pozwala także na ocenę funkcjonowania systemu opieki zdrowotnej, kształtowanie praktyki klinicznej oraz polityki zdrowotnej”*. Praca Pani mgr Marty Brzuszek dotyczy zatem aktualnego problemu o dużym znaczeniu nie tylko medycznym, ale także społecznym.

Przedstawiona mi do recenzji Rozprawa Doktorska jest pracą o typowym układzie monografii. Wraz z załącznikami i piśmiennictwem liczy 104 strony. Struktura pracy jest czytelna, podział na poszczególne części prawidłowy i logiczny. Zrozumienie przedstawionych treści ułatwiają liczne, starannie przygotowane ryciny i przejrzyste tabele. Praca rozpoczyna się od krótkiego „Wstępu”, w którym Doktorantka przedstawiła podstawowe informacje dotyczące epidemiologii, patogenezы oraz leczenia cukrzycы typu 1. Sformułowała także ogólny cel pracy. W kolejnym rozdziale zostały przedstawione teoretyczne podstawy Rozprawy Doktorskiej, w tym starannie przygotowany rys historyczny badań nad cukrzycą, przeszłe i aktualne systemy klasyfikacji cukrzycы oraz obraz kliniczny cukrzycы typu 1 z uwzględnieniem diagnostyki i kryteriów rozpoznawania. W tej części pracy Doktorantka przedstawiła także staranny przegląd literatury dotyczącej epidemiologii cukrzycы typu 1 na świecie i w Polsce. Sporo miejsca poświęciła także analizie konsekwencji medycznych, społecznych i psychologicznych dotyczących dzieci i młodzieży z cukrzycą. W ostatniej części rozdziału pt. „Teoretyczne podstawy pracy” przedstawione zostały szczegółowe zasady leczenia pacjentów z cukrzycą typu 1. Ten fragment pracy wskazuje nie tylko na bardzo dużą wiedzę teoretyczną i odczytanie Doktorantki, ale przede wszystkim na jej doświadczenie praktyczne. Chociaż analiza procesu leczenia cukrzycы typu 1 nie była bezpośrednim celem pracy, to na podkreślenie zasługuje staranność przygotowania tego

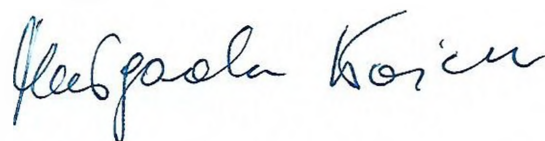
podrozdziału. Z uwagi na swoją wartość mógłby on stanowić materiał odrębnej publikacji poglądowej. W Rozdziale II – pt. „Metodologiczne Podstawy Pracy” przedstawiono starannie i jednoznacznie sformułowane cele pracy oraz problemy i hipotezy badawcze. W dalszej kolejności Doktorantka przedstawiła szczegółowy opis metod, technik i narzędzi badawczych oraz opisała organizację i przebieg samego badania, zastosowane metody statystyczne oraz charakterystykę badanej grupy. Autorka Rozprawy podała, że do obliczania wskaźników zapadalności posłużyła się danymi dotyczącymi licznosci populacji w poszczególnych grupach wiekowych pochodzącymi z materiałów opublikowanych przez Główny Urząd Statystyczny (GUS). Ponieważ dane licznosci populacji podawane przez GUS w postaci metadanych dotyczą grupy 15-19 lat, doprecyzowania wymaga w jaki sposób analizowane były dane dla grupy badanych z cukrzycą typu 1 w wieku 15-18 lat. Najważniejszą część pracy stanowi podrozdział „Wyniki”. Z recenzenckiego obowiązku zwracam uwagę, że dla lepszej czytelności pracy ten podrozdział, podobnie jak dalsze „Dyskusja” oraz „Wnioski” powinny moim zdaniem stanowić odrębne, samodzielne rozdziały. Według przeprowadzonej analizy, jak podaje Doktorantka na str. 46 *„W badanym okresie w województwie podkarpackim stwierdzono u dzieci 942 zachorowań na cukrzycę typu 1”*. Wcześniej, w podrozdziale 2.5. Charakterystyka badanej grupy podano, że *„Badaniem objęto 942 dzieci w wieku 0 - 18 lat, u których w latach 2009- 2019 rozpoznano cukrzycę typu 1, pozostających pod opieką Kliniki Pediatrii Endokrynologii i Diabetologii Dziecięcej Poradni Cukrzycowej dla Dzieci w Klinicznym Szpitalu Wojewódzkim nr 2 im. Św. Jadwigi Królowej w Rzeszowie”*. W związku z tym nasuwają się następujące pytania: Czy wszystkie dzieci, u których w latach 2009-2019 w chwili analizy danych pozostawały w stałym leczeniu Poradni Cukrzycowej dla Dzieci w Klinicznym Szpitalu Wojewódzkim nr 2 im. św. Jadwigi Królowej w Rzeszowie ? Czy wszystkie dzieci objęte później opieką wymienionej wyżej Poradni w chwili zachorowania zamieszkiwały na terenie Województwa Podkarpackiego ? W

dalszej części szczegółowej analizie podano strukturę nowych zachorowań w zależności od powiatu. Istotne byłoby uzupełnienie informacji, że dane analizowano zgodnie z miejscem zamieszkania w chwili zachorowania. Ta część analizy budzi największe wątpliwości, ponieważ wobec braku ogólnopolskiego rejestru zachorowań na cukrzycę typu 1 nie można mieć pewności, że wszyscy pacjenci mieszkający na terenie Województwa Podkarpackiego zawsze korzystają z leczenia w Poradni Cukrzycowej dla Dzieci w Klinicznym Szpitalu Wojewódzkim nr 2 im. św. Jadwigi Królowej w Rzeszowie, a nie na przykład w sąsiednich województwach. Ten problem dotyczy jednak wszystkich polskich opracowań dotyczących epidemiologii cukrzycy typu 1. Rozprawę podsumowują starannie sformułowane wnioski, które odpowiadają celom pracy i nie budzą zastrzeżeń. Bibliografię stanowi 118 pozycji piśmiennictwa. Zwracam jednak uwagę, że na stronie 41 (Rozdział 2.4. „Organizacja i przebieg badania”) Doktorantka odwołując się do danych literaturowych podała w nawiasie pierwsze nazwiska autorów prac bez odwołania do listy piśmiennictwa. Ponadto w dyskusji, prawdopodobnie przez przeoczenie edytorskie, błędnie przypisano do cytatów pozycje piśmiennictwa 79-84. Poza umieszczonymi powyżej uwagami zwróciłabym uwagę na stosowaną terminologię np. hemoglobina glikowana a nie glikozyłowana – w różnych częściach pracy terminy używane są wymiennie. Wymienione powyżej uwagi nie umniejszają jednak wartości pracy.

Podsumowując, w całości oceniam recenzowaną pracę doktorską bardzo dobrze, a zamieszczone powyżej uwagi nie umniejszają jej wartości. W mojej ocenie rozprawa doktorska Pani mgr Marty Brzuszek stanowi samodzielne rozwiązanie problemu naukowego oraz potwierdza ogólną wiedzę teoretyczną autorki i zdolność do samodzielnego prowadzenia pracy naukowej. Spełnia zatem warunki określone w art. 13 ust. 1 ustawy z dnia 14 marca 2003 r. o stopniach naukowych i tytule naukowym oraz stopniach i tytule w zakresie sztuki (t.j. Dz.U. z 2017 r., poz. 1789).

Niniejszym wnioskuję do Wysokiej Rady Naukowej Kolegium Nauk Medycznych Uniwersytetu Rzeszowskiego o dopuszczenie Pani mgr Marty Brzuszek do dalszych etapów obrony pracy doktorskiej, według stosownych wymagań i przepisów prawa.

Dr hab. n. med. Małgorzata Wójcik

A handwritten signature in blue ink, reading "Małgorzata Wójcik". The signature is written in a cursive style, with the first name and last name clearly distinguishable.